

високу ефективність виробництва готового продукту шляхом використання своїх трудових ресурсів та найсучасніших технологічних досягнень [4].

Тимчасовий успіх цієї концепції був пов'язаний із визначними економічними успіхами у 70-ті та 80-ті рр. ХХ ст. Японії, а потім і Південно-Східної Азії, які є прихильниками цього підходу. Між тим зниження темпів розвитку країн, що орієнтовані на "наздогнання", та азіатська фінансова криза 1997–1998 рр., на думку експертів, продемонстрували обмеженість концепції developmental state.

Сьогодні формується новий світовий економічний порядок. США та країни Європейського Союзу, розвиваючись еволюційним шляхом, забезпечили своїм громадянам високий рівень життя. Це сприяло закріпленню у їх свідомості постматеріалістичних цінностей. Ці суспільства значною мірою втратили мобілізаційні можливості, але виявилися здатними зростаючими темпами генерувати нові знання та технології – основний виробничий ресурс ХХІ ст. Інші країни, що тим чи іншим способом намагалися реалізувати прискорену модернізацію, удосконалили свій індустріальний потенціал, але не змогли сформувати соціально-економічну систему, здатну до саморозвитку. Вони залишаються залежними від країн західного світу, які є джерелом знань та ринком збуту готової продукції. Між тим запозичення нових технологій, як показує досвід, не сприяє власному науковому прориву [4].

#### IV. Висновки

У сучасному економічному світі при сучасному рівні взаємозв'язку всіх сторін жит-

тя суспільства держава не може, не має права не втручатися в економічні відносини. Між тим в інтересах ефективності економіки вона не може і не має права втручатися у справи господарських підрозділів. Вирішення цієї суперечності ускладнюється у суспільних системах пострадянського простору, де всепоглинаюча державність стала наслідком державного насильства над різними сферами життя людей, у тому числі й над економікою. Вивчення світового досвіду показало, що головне завдання держави полягає в стимулюванні оптимального поєднання організації й самоорганізації соціальної системи в цілому та її економічної складової зокрема. Це сприятиме еволюційному формуванню соціально-економічної системи, здатної до саморозвитку.

#### Література

1. Губерная Г.К. Рынок: новые условия управления / Г.К. Губерная. – Донецк : ИЭП ИАН, 1995. – 110 с.
2. Классика экономической мысли : сочинения / В. Пети, А. Смит, Д. Риккардо, Дж. Кейнс, М. Фридмен. – М. : Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 896 с. – (Серия "Антология мысли").
3. Бункина М.К. Экономика и психология. На перекрестке наук / М.К. Бункина, В.А. Семенов. – М. : Дело и сервис, 1998. – 400 с.
4. Иноземцев В.Л. Пределы "догоняющего" развития / В.Л. Иноземцев. – М. : Экономика, 2000. – 295 с. – (Экон. проблемы на рубеже веков).

УДК 339.923:061.1+327+332.14(477)

## ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СПІВРОБІТНИЦТВА КРАЇН ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

**Бабець І.Г.**

кандидат економічних наук, докторант Національного інституту стратегічних досліджень, м. Київ

#### Annotation

We researched the principles of forming the public policy of regulation the transregional cooperation in EU countries. We have analyzed instruments of the state regulation of intraregional co-operation within EU and neighbor countries, we measured main characteristics of state policy as to interregional co-operation between EU countries supporting. We offered Strategy of interregional cooperation for every region of Ukraine as effective instrument of region co-operation supporting within national economy and on the international level.

#### Анотація

Досліджено принципи формування державної політики ЄС щодо регулювання міжрегіонального співробітництва. Проаналізовано інструменти державного регулювання співпраці регіонів у межах ЄС і з сусідніми країнами, визначено характерні риси державної політики щодо підтримки міжрегіональної співпраці країн – учасниць ЄС. Запропоновано розробку Стратегій міжрегіонального співробітництва для областей України як дієвого інструменту забезпечення співпраці регіонів у межах країни і на міжнародному рівні.

### Ключові слова

Регіональна політика, міжрегіональне співробітництво, європейська інтеграція, Європейська територіальна співпраця, стратегія міжрегіонального розвитку.

### I. Вступ

За минулий рік досягнуто позитивних зрушень у співпраці України з Європейським Союзом, зокрема розпочато переговори про створення зони вільної торгівлі, що відкриває перспективи формування нового Європейського економічного простору на Сході. Проте не варто забувати, що зона вільної торгівлі є стандартним інструментом співпраці ЄС з третіми країнами, який передбачає запровадження заходів для захисту економічних інтересів європейських виробників товарів і послуг. Політична та економічна нестабільність у нашій країні не дає змоги розраховувати на отримання Україною в короткій перспективі статусу країни – кандидата на вступ до ЄС, тому зростає актуальність співпраці на регіональному рівні як основного інструменту європейської інтеграції.

В Україні держава практично не впливає на міжнародне співробітництво регіонів, інституціональний базис міжнародної співпраці несформований і не відповідає європейським стандартам, відсутні досконалі інститути поглиблення співпраці на регіональному рівні та механізми їх забезпечення.

Важливим кроком щодо вдосконалення державного регулювання співпраці регіонів стало затвердження у 2006 р. "Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року", яка визначає напрями підтримки міжрегіонального співробітництва, зокрема, пайове державне фінансування програм та проектів розвитку транскордонного співробітництва. Це дало змогу передбачити у Державній програмі розвитку транскордонного співробітництва на 2007–2010 рр. бюджетне фінансування 16 проектів у восьми областях України на загальну суму 21,058 млн грн [4].

З іншого боку, такий підхід не сприяє поглибленню співпраці регіонів внаслідок надмірної централізації державного управління співробітництвом, оскільки місцеві органи влади не впливають на процес розробки та реалізації зовнішньої політики. Внаслідок недосконалої державної політики спостерігається низька активність міжнародної співпраці областей України з регіонами країн ЄС, східні регіони України практично не беруть участі у співробітництві з європейськими регіонами, ефективність реалізації існуючих угод про співпрацю між територіально-адміністративними одиницями України та ЄС є не високою, вітчизняні підприємства не використовують повною мірою можливості програм технічної допомоги в межах транскордонного співробітництва. Тому ак-

туальними вважаємо дослідження особливостей державної підтримки співпраці європейських регіонів та інституціонального забезпечення міжрегіонального співробітництва в ЄС, що дасть змогу використати європейський досвід для поглиблення міжрегіональної співпраці в Україні та активізації міжнародного співробітництва регіонів.

У працях вітчизняних учених визначається провідна роль держави в забезпеченні реалізації європейських принципів у відносинах регіонів і центру [2, с. 326–327]; досліджуються проблеми інтеграції вітчизняних регіонів у глобальну економіку [12] та можливості забезпечення конкурентоспроможності регіону в умовах глобалізації [13]; розробляються моделі державного управління регіональним розвитком в умовах глобалізації [3; 5; 14].

Багато уваги приділяється аналізу передумов і перспектив міжнародного співробітництва областей України у складі єврорегіонів та в межах транскордонних регіонів [6], розвитку різних форм транскордонної співпраці, зокрема, торгівлі, інвестування, міграції робочої сили в прикордонних регіонах, обміну науково-технічними розробками і наукоємною продукцією; туризму [1]. Визначаються напрями вдосконалення роботи єврорегіонів, до складу яких входять українські території; окреслюються можливості підвищення ефективності використання потенціалу співробітництва нашої держави з країнами ЄС у транскордонній діяльності; формулюються основні завдання щодо розв'язання проблем в системі співробітництва влади, бізнесу та громадськості з метою активізації транскордонного співробітництва регіонів [9].

У науковій літературі пропонуються напрями вдосконалення регіональної політики України, зокрема, проведення регіональної реформи, перехід до сучасних європейських механізмів та інструментів регулювання регіонального розвитку; розробка і запровадження операційних програм в Україні; створення нових єврорегіонів, передусім морських, що розташовані на узбережжі Чорного та Азовського морів [10, с. 62].

Проте недостатньо розробленими, на нашу думку, залишаються механізми співпраці вітчизняних регіонів з регіонами країн – членів ЄС, зокрема залучення до співробітництва східних областей України, які не мають спільного кордону з ЄС і не входять до складу єврорегіонів.

### II. Постановка завдання

Метою статті є вивчення досвіду країн ЄС щодо формування та реалізації регіональної політики, інституціонального забезпечення та державної підтримки співробітництва регіонів як усередині Співтовариства, так і з третіми країнами, й обґрунтування

пропозицій для вдосконалення державної підтримки міжнародної співпраці областей України в умовах євроінтеграції.

### III. Результати

Економічні успіхи ЄС в перші роки створення цього об'єднання призвели до формування хибної думки про те, що поглиблення інтеграції однозначно сприяє зменшенню міжрегіональних диспропорцій і підвищенню конкурентоспроможності кожного регіону. Проте з приєднанням Великобританії до ЄС, а потім Греції, Іспанії та Португалії стало очевидним, що інтеграція не забезпечує автоматичного вирішення регіональних проблем [7, с. 7]. Тому активна регіональна політика ЄС була спрямована на послаблення соціально-економічної диференціації між регіонами, зменшення рівня відсталості регіонів з несприятливими умовами розвитку. Для фінансування найменш розвинутих регіонів було створено Європейський фонд регіонального розвитку, що стало першим кроком удосконалення регіональної політики на першому етапі розширення ЄС. Важливе значення для розвитку регіонів мали задекларовані у Маастрихтському договорі основні засади створення Комітету регіонів, принцип субсидіарності та надання можливості представникам місцевих органів влади брати участь у засіданнях Ради міністрів ЄС під час розгляду проблем регіонального рівня.

Досліджуючи особливості регіональної політики в період до 2002 р., В. Чужиков відзначає такі основні інструменти її реалізації: інвестиційні гранти, субсидювання відсоткових ставок, податкові пільги, податкова знижка на амортизацію, субсидії, пов'язані з використанням робочої сили, транскордонні пільги [11, с. 55]. Істотна увага приділялася інтеграції прикордонних регіонів через двостороннє міжнародне співробітництво та створення єврорегіонів, які забезпечили розвиток транскордонної співпраці.

На цьому етапі євроінтеграції зовнішнє та субрегіональне (транскордонне) співробітництво здійснювалося за підтримки спеціальних програм ЄС. Наприклад, програма INTERREG забезпечувала фінансову підтримку транскордонного і транснаціонального співробітництва між державами-учасницями та сусідніми країнами, а програма PHARE – підтримку транскордонного співробітництва з державами-учасницями та з країнами, які претендують на вступ до ЄС.

Внаслідок об'єднання Німеччини, розпаду СРСР, війни в Югославії відбулося приєднання до ЄС нових постсоціалістичних країн, що істотно поглибило регіональні диспропорції. Так, у 2004 р. регіональний ВВП на одного мешканця Люксембургу становив 253% від середнього значення по ЄС–27, що у вісім разів перевищує регіон Sud-Vest Oltenia

(Румунія), де цей показник становив лише 28,9% [20]. На новому етапі євроінтеграції Європейською комісією було розроблено новий документ з питань сусідства, який передбачав поетапне вдосконалення механізмів залучення регіонів до міжнародної співпраці. Зокрема, упродовж 2004–2006 рр. відбулося запровадження Програм з питань сусідства, які охоплюють зовнішні кордони розширеного Союзу. Для нових членів ЄС – Польщі, Словаччини, Угорщини – ці програми передбачали як двостороннє транскордонне співробітництво (INTERREG A), так і ширші субрегіональні та транснаціональні програми співпраці (INTERREG B). Також у цей період розширено географічні межі програми PHARE CBC з метою залучення до співпраці регіонів на східних кордонах Болгарії та Румунії. На східному кордоні ЄС до співробітництва, яке підтримувалося програмою TACIS, були залучені регіони України, Росії, Білорусі та Молдови. У межах цієї програми упродовж 2004–2006 рр. було виділено близько 20 млн євро для фінансування транскордонних проектів в областях України, що мають спільний кордон з ЄС.

Серед основних особливостей еволюції регіональної моделі ЄС В. Чужиков визначає такі: 1) процеси регіональної конвергенції в ЄС у цілому домінували над дивергенцією; 2) упродовж 2000–2006 рр. значна частина регіонів ЄС розвивалася переважно екстенсивно; фінансова підтримка структурних фондів надавалася передусім для розвитку інфраструктури у депресивних регіонах, проте їх технологічний рівень залишався поза увагою; 3) диспропорції у ВВП, заробітній платі, рівнях безробіття між регіонами старих і нових членів ЄС призвели до активної міграції населення з депресивних територій держав ЦСЄ до гіперактивних [11, с. 57–58].

Це зумовило необхідність нових підходів до розробки та реалізації регіональної політики в Європі. З метою підтримки економічного зростання в регіонах на період 2007–2013 рр. передбачено бюджет у розмірі 307,9 млрд євро [15] для фінансування трьох напрямів: конвергенція регіонів, регіональна конкурентоспроможність і працевлаштування, європейська територіальна співпраця. Регіони, ВВП яких становить менше ніж 75% середнього показника ЄС, будуть залучені до програм у межах напрямку “конвергенція”, тоді як усі інші регіони будуть використовувати фонди, призначені для реалізації напрямів “регіональна конкурентоспроможність і працевлаштування” та “європейська територіальна співпраця” [16]. У сучасних умовах зростає актуальність європейської територіальної співпраці, яка фінансується Європейським фондом регіонального розвитку для підтримки програм транскордонного, наднаціонального і міжре-

## Держава та регіони

гіонального співробітництва. На реалізацію цього напрямку упродовж 2007–2013 рр. передбачено використати 8,7 млрд євро, що становить 2,5% загального бюджету політики співтовариства [17, с. 24].

Як видно з поданої таблиці, реалізація другого напрямку європейської територіальної співпраці передбачає інструменти регіонального розвитку для країн-кандидатів і потенційних кандидатів на вступ до ЄС та третіх країн.

Таблиця

**Напрями реалізації територіальної співпраці ЄС у 2007–2013 рр.**

Європейська територіальна співпраця I	Європейська територіальна співпраця II
Для країн – членів ЄС	Для країн – кандидатів і потенційних кандидатів на вступ до ЄС та третіх країн
<ul style="list-style-type: none"><li>- транскордонне співробітництво (INTERREG III A);</li><li>- наднаціональне співробітництво (INTERREG III B);</li><li>- міжрегіональне співробітництво (INTERREG III C)</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- допомога для країн – кандидатів на вступ в ЄС (Македонія, Хорватія, Туреччина, Албанія, Боснія, Герцеговина, Чорногорія, Сербія);</li><li>- співпраця з країнами-партнерами, що мають угоди про співпрацю з ЄС (Ізраїль, Молдова, Марокко, Туніс, Україна);</li><li>- співпраця з країнами, що готуються укласти угоди про співпрацю (Вірменія, Азербайджан, Єгипет, Грузія, Ліван);</li><li>- співпраця з країнами, перспектива укладання угоди з якими відсутня (Білорусія, Лівія, Сирія)</li></ul>

Складено за: [15; 16; 17].

Перший – “Інструмент допомоги для країн – кандидатів на вступ в ЄС” – спрямований на підтримку адміністративних, суспільних і економічних реформ, розвиток регіональної й транскордонної співпраці (Македонія, Хорватія, Туреччина, Албанія, Боснія, Герцеговина, Чорногорія, Сербія). Другий – “Європейський інструмент сусідства і партнерства” – призначений для підтримки співпраці та економічної інтеграції між ЄС та країнами-партнерами, серед яких Азербайджан, Вірменія, Білорусія, Молдова, Росія, Україна [17, с. 25].

Проте слід зазначити, що, на думку вітчизняних фахівців, головний інструмент “східної політики” ЄС – європейська політика сусідства – не відповідає цілям зовнішньої політики України та потребам реалізації Україною курсу на євроатлантичну інтеграцію, оскільки Україна та інші східноєвропейські держави (поза межами ЄС) розглядаються лише як “сусіди”, а не як складові європейського континенту, що фактично заперечує існування “Європи” поза кордонами ЄС [8]. Погодимось з автором щодо необхідності активізації співпраці України з ЄС у межах таких регіональних організацій, як ГУАМ і ОЧЕС. Це є особливо актуальним з погляду реалізації моделі трансрегіонального співробітництва України, що дасть змогу залучити до співробітництва території, які не мають спільного кордону з європейськими країнами.

Характерною рисою нової політики ЄС щодо міжрегіональної співпраці є участь у міжнародному співробітництві не лише суб'єктів транскордонних регіонів, тобто активізується співпраця між суб'єктами територій різних країн, які не мають спільної ділянки кордону з ЄС. Наприклад, міжнародне співробітництво Поморського воєводства (Польща) здійснюється за трьома напрямками: територія Балтійського моря, регіони Західної Європи, регіони Східної та Півден-

но-Східної Європи. Зокрема, третій напрям передбачає співпрацю з Одеською областю України та Московською областю Росії у сфері мореплавства на основі інтенсивного використання морських шляхів [18]. Крім того, найновішою ініціативою, що свідчить про підтримку Європейською Комісією міжрегіональної співпраці, є Програма “Regions for Economic Change”, метою якої є обмін досвідом між регіонами [21].

Досвід країн ЄС доводить, що успішна реалізація проектів міжрегіональної співпраці значною мірою залежить від обсягів повноважень місцевих органів влади, зокрема, можливості надавати не лише організаційну, але й фінансову підтримку учасникам проекту. Наприклад, у Підкарпатському воєводстві (Польща) частка коштів органів місцевого самоврядування у загальних обсягах фінансування окремих проектів, що реалізуються в межах програм INTERREG, становить від 20 до 70% [19]. В Україні ж, згідно з Державною програмою розвитку транскордонного співробітництва на 2007–2010 рр., частка коштів місцевих бюджетів у фінансуванні транскордонних проектів на період 2008–2009 рр. залежно від проекту становить: у Вінницькій області – від 0,7% до 5%, в Івано-Франківській – від 6,2 до 11,6%, у Львівській області від 4% до 28%, у Чернівецькій – 5%, у Чернігівській – 27%, у Харківській – 1,6% [4]. Крім того, переважна кількість проектів, передбачених цією програмою, стосуються розвитку інфраструктури та культурної сфери і лише три проекти (з 16) можна зарахувати до наукоємних.

#### IV. Висновки

Таким чином, основою міжрегіональної співпраці в країнах ЄС є мережа відповідних інституцій (Комітет Регіонів, Європейський фонд регіонального розвитку, єврорегіони) та використання таких інструментів, як Програми з питань сусідства, Програми євро-

пейської територіальної співпраці. Можна виділити основні принципи державної політики у сфері міжрегіональної співпраці країн – учасниць ЄС на сучасному етапі європейської інтеграції.

У першу чергу, це ґрунтовне інституційне забезпечення міжрегіональної співпраці та його постійне вдосконалення, про що свідчить заміна програми INTERREG III новими програмами в межах європейської територіальної співпраці, які передбачають фінансову підтримку міжрегіонального співробітництва за такими напрямками: в межах кордонів ЄС; з країнами – кандидатами на вступ до ЄС; з регіонами сусідніх країн, що не мають перспективи членства в ЄС.

Істотна увага приділяється активізації саме внутрішньої міжрегіональної співпраці регіонів країн ЄС, яка має поступово замінити конкуренцію між регіонами, тобто обмін досвідом і здобутками у підвищенні рівня соціально-економічного розвитку між регіонами розглядається як основа підвищення рівня їх загальної конкурентоспроможності.

Важливу роль в реалізації регіональної політики ЄС відіграють органи місцевого самоврядування, які впроваджують програми регіонального розвитку, беруть участь у розробці та реалізації механізмів координації регіональних програм у межах країни, створюють локальні партнерства. Розробка нових регіональних програм ЄС та необхідність їх координації створюють передумови для розвитку міжрегіональної співпраці на засадах партнерства регіонів.

Враховуючи досвід країн ЄС щодо регулювання міжрегіонального співробітництва, активізація співпраці областей України повинна відбуватися як на міжнародному, так і національному рівнях. Для цього необхідно для кожного регіону розробити стратегії міжрегіонального співробітництва, у яких обґрунтувати напрями та механізми реалізації співпраці з іншими областями України та з міжнародними партнерами. Ефективна реалізація стратегій можлива за умов передачі повноважень щодо відбору й фінансування проектів міжрегіонального, зокрема транскордонного, співробітництва органам місцевого самоврядування і формування відповідної статті в місцевих бюджетах. Зазначені стратегії забезпечать запровадження нових моделей співпраці України з країнами ЄС на регіональному рівні, зокрема моделі трансрегіонального співробітництва, яка передбачає активну участь східних областей нашої країни. Це посилить здатність України інтегруватися на регіональному рівні, що є однією з вирішальних умов надання країні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу.

## Література

1. Будкін В. Сутнісні характеристики та форми транскордонного економічного співробітництва / В. Будкін // Економіка України. – 2008. – №12. – С. 52–63.
2. Варналій З.С. Нова парадигма регіональної політики України / Україна в 2007 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: монографія / З.С. Варналій; [за заг. ред. Ю.Г. Рубана]. – К.: НІС, 2007. – 538 с.
3. Голікова Т.В. Державне управління територіальним економічним розвитком: теорія і практика: монографія / Т.В. Голікова. – К.: НАДУ, 2007. – 296 с.
4. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2007–2010 роки: затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 р. № 1819 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.guon.kiev.ua/?q=node/250/print>.
5. Миколайчук М.М. Регіональні аспекти державного управління сталим розвитком в умовах глобалізації / М.М. Миколайчук // Економіка та держава. – 2008. – № 7. – С. 71–74.
6. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: монографія / Н. Мікула. – Л.: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.
7. Региональное развитие: опыт России и Европейского Союза / [рук. авт. кол. и отв. ред. А.Г. Гранберг]. – М.: Экономика, 2000. – 435 с.
8. Терешко С. Східний вимір політики ЄС у контексті національних інтересів України [Електронний ресурс] / С. Терешко // International Review – Відносини Україна – ЄС: в пошуку інституційних трансформацій. – 2008. – № 2. – Режим доступу: [www.niisp.gov.ua/publication.php?razdel=global&doc=main-28k](http://www.niisp.gov.ua/publication.php?razdel=global&doc=main-28k).
9. Транскордонне співробітництво – стратегічний ресурс розвитку прикордонних територій України / В. Борщевський, Т. Васильців, В. Волошин, О. Мокій; [за ред. В. Борщевського]. – Л.: Інститут міжнародних економічних досліджень, 2008. – 150 с.
10. Чужиков В. Модернізація регіональної політики в ЄС / В. Чужиков // Економіка України. – 2008. – № 4. – С. 56–63.
11. Чужиков В. Модернізація регіональної політики в ЄС / В. Чужиков // Економіка України. – 2008. – № 3. – С. 51–58.
12. Яремко Л.А. Глобалізований регіон та зовнішньоекономічна безпека України: теоретико-методологічний аспект: монографія / Л.А. Яремко. – Л.: Видавництво Львівської комерційної академії, 2007. – 524 с.

13. Яремко Л.А. Конкуренентоспроможність регіону в умовах глобалізації / Л.А. Яремко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 9. – С. 135–144.
14. Ярошенко О.В. Програмно-цільовий метод управління на регіональному рівні: зарубіжний досвід і Україна / О.В. Ярошенко // Економіка та держава. – 2008. – № 3. – С. 71–74.
15. Olbrycht Jan. Europejska współpraca terytorialna jako instrument współpracy regionalnej w Europie [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.malopolskie.pl/pliki/2006/OlbrychtJan.pdf>.
16. Polityka spójności i polityka regionalna UE w nowym okresie programowania [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.domeuropejski.pl>.
17. Praca na rzecz Regionów: Polityka regionalna Unii Europejskiej na lata 2007-2013 / Mike St Maur Sheil. – CEC: DG REGIO, 2008. – 33 s. (Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej).
18. Priorytety współpracy zagranicznej województwa pomorskiego [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wrotapomorza.pl>.
19. Projekty realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.si.podkarpackie.pl/RozwojRegionalny/K10/?id=528>
20. Regional gross domestic product (PPS per inhabitant in % of the EU-27 average) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.
21. Regiony europejskie – ile współpracy, ile konkurencyjności [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mrr.gov.pl>. (Minister Elżbieta Bieńkowska na II Forum Regionów w Muszynie).

УДК 334.025

### ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Безземельна Т.О.**

кандидат економічних наук, доцент

**Сергєєва Т.І.**

Класичний приватний університет

#### Annotation

The problems of the state adjusting of enterprise in Ukraine are explored. The basic directions of the state adjusting of enterprise in Ukraine are obtained and the recommendations for improving of mechanism of the state adjusting of enterprise are worked out.

#### Анотація

Досліджено проблеми організаційно-правового регулювання підприємництва в Україні. Обґрунтовано основні напрями та розроблено рекомендації щодо вдосконалення механізму державного регулювання підприємництва в Україні.

#### Ключові слова

Державне регулювання, підприємництво, мале підприємництво, суб'єкт підприємницької діяльності, організаційно-правовий механізм, адміністративно-правові заходи, кластерна модель взаємодії.

#### І. Вступ

Світовий досвід показує, що формування ринку як форми організації товарного виробництва відбувалося еволюційним шляхом протягом тривалого часу при відповідній законодавчій діяльності держави. Однією з найважливіших умов переходу до ринкової економіки є розробка відповідної законодавчо-правової

основи. Як зазначається в ст. 42 Конституції України, держава забезпечує захист конкуренції у комерційній діяльності, захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та всіх видів послуг і робіт.

В умовах суттєвих змін в економіці докорінно змінюється характер організаційно-правових відносин між державою та суб'єктами комерційної діяльності. Негативні тенденції соціально-економічного розвитку України останніх років є наслідком не стільки ринкових реформ, скільки відсутності виваженої стратегії їх проведення, непослідовності економічної політики. Сучасний стан економіки України характеризується суперечливими тенденціями, які породжені як об'єктивними причинами, так і помилками в державній економічній політиці. Необхідне кардинальне реформування вітчизняної економіки та підвищення її конкурентоспроможності з огляду на те, що Україна послідовно дотримується курсу на формування відкритої економіки та інтеграцію у світові економічні структури.

Сучасний стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні у нерозривному зв'язку з удосконаленням державного регулювання цих процесів виступають основним напрямом наукових пошуків багатьох вітчизняних науковців,